

Vastaukset vuoden 2021 pöytäkirjamerkintöihin

1. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen toimivuutta seurataan kulkukeskuksen käynnistymisen jälkeen.

Konsernihallinto, Logistiikka: Valtuustolle sekä sosiaali- ja terveyslautakunnalle tuodaan vuoden 2021 aikana selvitys ja vammaisneuvoston lausunto siitä, miten Kulkukeskuksen käyttöönotto on lähtenyt käyntiin. Mahdollisiin epäkohtiin ja asiakaspalautteisiin esitetään samalla ratkaisuja toiminnan parantamiseksi. Kulkukeskuksen vaikutuksia asiakkaiden kokemuksiin palvelun laadusta seurataan vuosittain.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala: Kulkukeskus aloitti toimintansa helmikuussa 2021. Kuljetusten määrään suhteutettuna palvelu lähti käyntiin kohtuullisella palvelutasolla. Kulkukeskuksen toiminnassa on ollut haasteita asiakaspalvelun puhelinvasteajoissa, esteettömien autojen riittävydessä iltaisin ja viikonloppuisin sekä kuljettajien kuljettajajärjestelmän käytössä. Lisäksi on vaihtelevasti esiintynyt kuljettajien kyyttilausten hylkäämisiä, mikä on heikentänyt kuljetusten saatavuutta. Toiminnan puutteet ja muutostarpeet havainnoidaan lähes reaaliaikaisen ja säännöllisen seurannan avulla. Järjestelmästä pystytään raportoimaan mm. puhelujen vasteajat, autojen sijainti, kuljettajajärjestelmän käyttö ja tilausten vastaanotto sekä autotarpeen vaihtelut eri vuorokauden aikoina. Nykyistä palvelua on kehitetty asiakas- ja kuljettajapalautteiden sekä toiminnassa huomattujen tarpeiden perusteella.

Kulkukeskuksen asiakassovellus on auditoitu marras- joulukuun 2021 aikana, minkä avulla varmistetaan mm. sovelluksen saavutettavuus. Samassa yhteydessä korjataan myös tilaussivuston saavutettavuus. Puhelinpalveluihin on lisätty sekä vakituisia että tuntityöntekijöitä puhelujen vasteaikojen parantamiseksi. Lisättyjen henkilöiden määrä on noin 12 henkilöä. Lisäksi asiakaspalvelijoiden käyttämään järjestelmään on tehty sujuvuutta parantavia muutoksia. Kuljetuspalvelujen palvelukykyä on parannettu lisäämällä lyhyisiin matkoihin erillinen lisä, viikonloppuautojen määrää on kasvatettu ja työvuoroja muokattu. Kuljettajia ja kuljetusyrityksiä, joiden toiminta ei ole vastannut Kulkukeskuksen laatuvaadetta, on irtisanottu sopimuksen piiristä. Ulkopuolinen yritys on auditoinut Kulkukeskuksen toimintaa. Tähän liittyen on aloitettu mm. kuljettajien koulutus. Loppuvuonna 2021 palvelua käyttäneille asiakkaille on toimitettu asiakastyytyväisyyskysely, jonka tuloksista raportoidaan alkuvuonna 2022.

Vammaisneuvostolle on raportoitu kuukausittain Kulkukeskuksen toiminnasta. Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta on käsitellyt Kulkukeskusta mm. iltakoulussa 16.9.2021 sekä kokouksessaan 13.10.2021. Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetusten hankinnan valmistelua käsiteltiin hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnassa 18.11.2021. Asian käsittelyssä huomioitiin vammais- ja vanhusneuvostojen lausunnot. Nykyisen Kulkukeskuksen toiminnan seuranta ja kehittäminen jatkuu uuden kilpailutuksen myötä hankittavan palvelun käyttöönottoon asti.

2. Vahvistetaan koulujen ja nuorisotoimen ja perheiden kykyä puuttua koulukiusaamiseen ja kouluväkivaltaan.

Kasvun ja oppimisen toimiala, Nuorisopalvelut: Nuorten hyvinvointityöryhmä on ottanut vuoden 2021 kärkiteemaksi nuorten väkivaltailmiöön puuttumisen. Työryhmässä on tunnistettu, että on keskeistä ymmärtää kiusaamisen/väkivaltailmiön esiintyminen pääsääntöisesti kaikissa kolmessa (vähintään kahdessa) nuorten toimintaympäristössä: koulussa, vapaa-ajalla sekä digitaalisessa maailmassa. Ilmiön tarkastelu monialaisesti on tärkeää ja toimenpiteiden tulee yltää kaikkiin edellä mainittuihin toimintaympäristöihin.

Kasvun ja oppimisen toimiala, Ruotsinkieliset sivistyspalvelut: Koulujen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä päivitettiin vuoden 2021 aikana. Päivitystyössä huomioitiin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa aiemmin valmistellut ”Yhdessä vahvaksi yhteisöksi - ei kiusaamiselle” -suunnitelman suuntaviivat yhtenäisen linjan luomiseksi.

3. Espoon kaupunki selvittää yhdessä Helsingin ja Vantaan kanssa koulunkäynnin avustajan nimikkeen muuttamista koulunkäynninohjaajaksi.

Koulunkäynnin avustajan -nimikettä on lähdetty muuttamaan eri puolilla maata koulunkäynnin ohjaajan -nimikkeeksi. Pääkaupunkiseudun kolme suurinta kaupunkia eivät ole nimikemuutokseen lähteneet. Ainoastaan Kauniaisten kaupunki on muuttanut nimikettä.

Nimikkeen muutoksen takana voi katsoa olevan työn arvostuksen nostaminen. Koulunkäynnin avustajien rekrytointi on osoittautumassa yhä haastavammaksi. Työ on pienipalkkaista ja kärsii arvostuksen puutteesta. Nimikkeen muutoksen yhteydessä ei ole tarkistettu palkkoja, joten mahdollisella nimikkeen muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.

Pääkaupunkiseutu muodostaa yhtenäisen työssäkäyntialueen. Olisi hyvä, että suurilla kaupungeilla olisi yhtenäinen nimikekäytäntö. Tällä vältettäisiin sekaannukset ja lasten vanhemmilla olisi myös selkeä käsitys mitä nimikkeillä tarkoitetaan.

Kouluissa on käytössä opinto-ohjaaja nimike. Opinto-ohjaajat pelkäävät muutoksen aiheuttavan sekaannusta tehtäväkuvien välillä. Opettajien ammattijärjestö OAJ on ottanut asiaan kantaa kielteisesti.

Espoon johdolla käynnistetyssä valmistelutyössä selvitetään koulunkäynnin ohjaaja-nimikkeen käytön laajuutta erityisesti suurten kaupunkien joukossa. Samalla käydään keskustelua Helsingin ja Vantaan tahtotilasta asian suhteen. Mahdollinen nimikkeen muutos olisi viisainta toteuttaa pääkaupunkiseudun yhteisellä linjauksella.

4. **Ruotsinkielisen ammattiopisto Prakticumin kanssa yhdessä haetaan sopivia tiloja Espoosta, jotta Prakticum pystyy jatkamaan toimintaansa Espoossa. TILPA, Svebi Espoo** varmistavat, että lapsia koskeissa päätöksissä tehdään lapsivaikutusarvio ja se esitellään aina päätöksiä tekeväille.

Kaupunkiympäristön toimiala: Tilapalvelu-liikelaitos hankkii kaupungin toimintaan sopivia tiloja yhteistyössä muiden toimialojen, kuten kasvun ja oppimisen toimialan kanssa.

Kasvun ja oppimisen toimiala on ottanut päätösten valmistelussa käyttöön päätösportaan, jolla varmistetaan, että lapsivaikutusten arvio tehdään sovitujen käytäntöjen mukaan. Prakticum ei tällä hetkellä hae tiloja Espoosta.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala: Espoon hyvinvoinnin ja terveyden toimialalla ja kasvun ja oppimisen toimialalla on ollut käytössä vuodesta 2016 alkaen yhtenäinen ohjeistus ennakoarviointien käytöstä päätösten teon tukena. Ennakoarviointien tarkoituksena on tunnistaa ennalta niitä vaikutuksia, joita päätöksistä voi aiheutua eri väestöryhmien terveydelle ja hyvinvoinnille, asukkaiden käytössä oleville palveluille sekä kaupungin elinvoimalle ja kilpailukyvyille. Näiden ohella ennakoarvioinneissa arvioidaan vaikutuksia kestäväan kehitykseen, johtamiseen ja resursseihin. Ennakoarvioinneilla pyritään asioiden kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Ennakoarviointien tueksi on koottu tarkastuslista, jossa otetaan kantaa siihen, millaisissa asioissa arviointeja tulee tehdä, kuten tilanteissa, joissa päätöksestä seuraa välittömiä ja / tai pitkäaikaisia vaikutuksia kuntalaisten elinoloihin, terveyteen tai asukasryhmien hyvinvointieroihin sekä tilanteissa, joissa päätöksellä on merkittäviä vaikutuksia tietyille asukasryhmälle tai alueille.

5. **Erityisoppilaiden integrointia laajentavaa lähikoulupilottia ei laajenneta opetus- ja avustajaresurssin suhteellisesti supistuessa.**

Kasvun ja oppimisen toimiala: Lähikoulupilotti on päättynyt keväällä 2021. Erityisopetusta toteutetaan opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti.

6. **Espoo Cateringin hallinnollinen asema selvitetään ja tehdään siihen liittyvät ratkaisut. Samalla tarkastellaan laitteiden perusparannusten vastuukysymykset.**

Konsernihallinto, Rahoitus ja talous: Konsernijaosto päätti elokuussa 2018, että Espoo Catering Oy (EC) toimii kaupungin sidosyksikkönä. Yhtiön toiminnassa keskeistä on tuottavuus, ts. laadukkaiden ja kustannustehokkaiden ruokapalvelujen tuottaminen kaupunkiomistajalleen. Tätä on kehitetty mm. kaupungin ja yhtiön välisen työlään laskutusmallin purkamisella ja tuotannon keskittämällä Kilon keskuskeittiöön. Sidosyksikkönä yhtiön toiminnan on oltava markkinaehtoista siten, että yhtiö tuottaa pääsääntöisesti hyvin maltillista voittoa. Samalla kaupungin talouden realiteetit edellyttävät, että EC:n ateriapalvelujen hinnat ovat kilpailukykyiset. Siksi yhtiön perustoiminnan kehittämistä on jatkettava seuraavaan vaiheeseen: vertailukelpoinen hinnoittelu (lautasmalli) ja kilpailukyky on nyt asetettu EC:n operatiivisen toiminnan keskiöön. Tämä on korostunut talousarvioneuvotteluissa ja on vahvasti esillä myös Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmassa. Kehitystä siivittämään kesäkuussa 2021 Espoo Catering Oy:n yhtiökokous asetti konsernijaoston toimiohjeella yhtiölle uuden hallituksen, jonka kokoonpanoon kuuluu nyt aiemmasta poiketen kaksi ulkopuolista hallitusammattilaista.

Kaupunkiympäristön toimiala: Tilapalvelut-liikelaitos on uusinnut Espoon Cateringin vuokrasopimuksen, jossa on määritelty laitteiden kunnossapito ja perusparannusvastuut.

7. **Toisen asteen koulutuksessa kannustetaan omien ICT-laitteiden käyttöön, jotta vältytään ylimääräisten laitteiden hankkimiselta, kun oppivelvollisuus laajenee.**

Kasvun ja oppimisen toimiala: Asia on selvitetty ja säädösten mukaan koulutuksen järjestäjän on tarjottava kaikille opiskelijoille maksuttomat opiskelussa tarvittavat työvälineet

8. **Lähikirjaston säilyminen myös Viherlaaksossa turvataan. Soveltuvat kirjastotilat kartoitetaan ja tuodaan päätettäväksi vuoden 2021 alussa siten, ettei katkoksia kirjaston toimivuuteen tule.**

Kaupunkiympäristön toimiala: Viherlaakson kirjaston uusista tiloista on allekirjoitettu vuokrasopimus. Uusien kirjaston tilojen käyttöönottoa valmistellaan vuoden 2022 alkupuolella. Vanhan kirjastotilan toiminnan jatkuminen varmistetaan siihen saakka.

9. **Kaupunki myötävaikuttaa Espoon Automuseon tilatarpeen järjestämiseen niin, että museon toiminnan jatkuminen on turvattu.**

Kaupunkiympäristön toimiala: Espoon Automuseon toiminnan jatkuminen on turvattu. Espoon Automuseo on ostanut Espoon kaupungilta käyttämiensä näyttelytilojen rakennukset ja tehnyt kiinteistön alueesta 30 vuoden maanvuokrasopimuksen. Museoyhdistys ottaa vastattavakseen rakennusten korjausvelat.

10. **Selvitetään liikuntapalvelujen siirtyminen nettobudjetoiduksi yksiköksi.**

Konsernihallinto Rahoitus ja talous: Talousarviosäännökset edellyttävät, että nettobudjetoitu yksikkö pystyy kattamaan suurimman osan menoistaan ulkoisilla tai sisäisillä tuloilla, liikuntapalvelut eivät täytä tätä ehtoa.

11. **Varmistetaan yhdessä VR:n kanssa, että kaikilla juna-asemilla on katetut pyörätelineet. Selvitetään mahdollisuutta sijoittaa pyörätelineitä juna-asemien alikulkuihin, esimerkiksi Kauklahten asemalla.**

Kaupunkiympäristön toimiala: Kaupunkiradan toteuttaminen Leppävaarasta Kauklahteen alkaa lähivuosina. Hankkeeseen sisältyy myös pyöräpysäköinnin parantaminen. Suunnittelu on käynnissä Väyläviraston kanssa ja pyöräpysäköintiä tullaan lisäämään ja osa näistä pyöräpysäköinneistä on tarkoitus myös kattaa. Laatu- ja kustannusjako Väyläviraston kanssa ei ole vielä pyöräpysäköinnin osalta selvillä.

12. Kaupungin yleisillä alueilla olevien laitureiden 10 vuoden korjaussuunnitelma kustannusarvioineen päivitetään.

Kaupunkiympäristön toimiala: Kaupungin omistamat yleisillä alueilla sijaitsevat virkistyskäyttöön tarkoitettut laiturit on kartoitettu 2016. Kartoitus painottui Länsiväylän eteläpuolelle Rantaraitin läheisyydessä oleviin laitureihin. Kartoituksessa ilmeni 13 laituria, joiden osalta laadittiin toimenpidesuunnitelma (2017).

Tekninen lautakunnan hyväksymä korjaussuunnitelma on toteutettu lähes kokonaan, viimeisimpänä kohteena oli 2021 keväällä valmistunut Toppelundin aallonmurtajan kunnostus. Muutamasta kunnostusvuorossa olevasta laiturista (laiturit 29 ja 28) on valitettu.

Laiturien korjauskustannukset ovat olleet yhteensä yli 800 000 euroa vuosien 2017–2021 aikana.

13. Kaupungin osallistumisesta Kristillisen koulun ensikalustamisen kustannuksiin käynnistetään neuvottelut ja asia valmistellaan ja tuodaan erikseen päätettäväksi.

Kasvun ja oppimisen toimiala: Ensikalustamisesta on käyty neuvottelut, asia valmisteltiin, Kristillisen koulun kannatusyhdistykselle tarjottiin mahdollisuus avustuksen hakemiseen kalustamista varten. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päätti 10.3.2021 hylätä Espoon kristillisen koulun kannatusyhdistys ry:n avustushakemuksen.

Perustelut: Kaupunki maksaa opetuksen järjestämisestä tehdyn sopimuksen perusteella kannatusyhdistykselle oppilaskohtaista korvausta espoolaisista oppilaista. Sopimus ei velvoita haetun avustuksen maksamiseen. Vuoden 2021 talousarviossa ei ole määrärahaa haetun avustuksen maksamiseen. Suomenkielisen opetuksen koulujen ensikertaisen kalustuksen määrärahat eivät mahdollista osallistumista yksityisen koulun ensikertaisen kalustuksen kustannuksiin. Harkinnanvaraisen avustuksen myöntäminen ei tue valtuuston hyväksymän Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman tavoitteita.

Vaikka avustuksesta tehtiin kielteinen päätös, Kristilliselle koululle on tarjottu mahdollisuutta hyödyntää sivistystoimen käytettyä ja kierrätyksessä olevaa kalustoa.

14. Investointiohjelmassa kaupungin taseeseen toteutettavaksi osoitettuja päiväkotihankkeita tarkastellaan ja tarvittaessa karsitaan yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden kasvua vastaavasti.

Kasvun ja oppimisen toimiala:

Suomenkielinen varhaiskasvatus: Yksityisen varhaiskasvatuksen palvelutuotannon muutokset on otettu ja otetaan huomioon suomenkielisen varhaiskasvatuksen esityksissä uusista kaupungin taseeseen toteutettavista päiväkotihankkeista.

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut: Yksityisen varhaiskasvatuksen osuuteen ei odoteta muutosta ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa.

Kaupunkiympäristön toimiala: Espoon investointiohjelman päivityksessä yksityiset päiväkodit on huomioitu alueellisesti.

15. Kartoitetaan Espoon koirapuistojen verkosto ja edistetään koirapuistojen alueellisen saavutettavuuden tasa-arvoa. Selvitetään myös, onko Espoossa mahdollista toteuttaa isompaa, aidattua vapaana liikkuville koirille osoitettua metsäaluetta.

Kaupunkiympäristön toimiala: Espoon koira-aitausohjelmassa 2018–2028 esitetään tavoite uusien koira-aitausten rakentamisesta, nykyisten kunnostamisesta sekä purettavista koira-aitauksista.

Uusien koira-aitausten sijaintiin on vaikuttanut maankäyttö, asukasmäärät ja asiakaskysely. Ohjelmakaudella esitetään toteutettavaksi 8 uutta ja 6 kunnostettavaa koira-aitausta. Maankäytön muutosten johdosta 3 aitausta joudutaan purkamaan ja niille on esitetty korvaavat aitaukset. Tonttumaan / Niittypuiston koira-aitaus on rakenteilla. Olarinpuiston koira-aitauksen kunnostus ja Juvanpuiston / Niipperin uusi koira-aitaus on suunnittelussa.

Laaja-alaisemman koirametsän toteuttamisen mahdollisuuksia tarkastellaan koira-aitausohjelman päivityksen yhteydessä vuonna 2022–2023.

16. Espoonlahden uimahalli suunnitellaan laajennettuna ja päätös laajennuksen aikataulusta ja mahdollisesta toteutuksesta tehdään vuoden 2021 aikana.

Kaupunkiympäristön toimiala: Espoonlahden uimahallin hankesuunnittelu on päätetty valtuustossa 23.3.2021. Valtuusto kehottaa kaupunginhallitusta ja kaupunkiympäristön toimialaa huolehtimaan siitä, että uimahallin jatkosuunnittelussa hallin tekniset järjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan mitoituksella, joka mahdollistaa halliin myöhemmin tehtävät laajennukset.

Lisäksi hyväksyttiin seuraava toivomus: Valtuusto toivoo selvitettävän, voitaisiinko uimahallin läheisyyteen sijoittuvan uuden lisärakentamisen maanmyyntituloilla rahoittaa uimahallin myöhempi mahdollinen laajentaminen.

Elinvoiman tulosalue, Liikuntapalvelut: Edetään valtuuston tekemän linjauksen mukaisesti.

17. Kotiseudun ulkoilupolut määrärahoista karsitaan ensisijaisesti keskuspuiston uusista reittipohjista luontoarvojen kannalta merkittävässä kohteissa

Kaupunkiympäristön toimiala: Kotiseudun ulkoilupolut -ohjelma palautettiin kaupunginhallituksesta 18.1.2021 uudelleen valmisteltavaksi. Ohjelma valmistellaan päätöksentekoon palautussaatteen mukaisesti.

18. Seurataan lasten kesäleirien hintojen ja riittävyyden kehittymistä ja varmistetaan erityisesti vähävaraisten lasten mahdollisuudet päästä leireille

Kasvun ja oppimisen toimiala, Nuorisopalvelut: Nuorisopalveluiden kesäleirien hinnat ovat olleet aina erittäin matalalla tasolla, eivätkä kata edes toimintakuluja. Lisäksi

nuorisopalveluissa on käytössä kynnyksetön maksuvapautusjärjestelmä, jossa perheiden ei tarvitse esittää tulotositteita.

19. Espoon ilmastotoimenpiteiden riittävyttä seurataan valtuustossa vuosittain. Kaikkien kaupungin yksiköiden edellytetään esittävän oman osansa ilmastotiekartasta, jolla varmistetaan hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä.

Konsernihallinto: Espoon hiilineutraaliustiekartan valmistelu aloitetaan syksyllä 2021 osana uuden strategiakauden Kestävä Espoo -ohjelmatyötä. Tiekartta kokoaa yhteen kaupunkiorganisaation ja keskeisten kumppaneiden ilmastotyön. Päästövähennysten osalta merkittävimmät ratkaisut liittyvät puhtaan energian tuotantoon, energiatehokkuuteen, liikenteen puhtaisiin käyttövoimiin sekä joukkoliikenteeseen. Ilmastotyön johtamisen tukena toimii kaupunginjohtajan kestävän kehityksen ja ilmastotyön ohjausryhmä, jonka tehtävänä on osaltaan varmistaa kaupungin kaikkien yksiköiden yhteinen sitoutuminen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen. Tavoitteen toteutumisesta raportoidaan valtuustolle vuosittain.

Kaupunkiympäristön toimiala: Kaupunkiympäristön toimiala on osallistunut aktiivisesti SECAP-ohjelman laadintaan ja arvioineet siinä nykyisen tietämyksen valossa tehokkaimmat ja konkreettiset toimenpiteet vaikuttavat kaupungin hiilineutraaliustavoitteisiin.

Toimialalla seurataan toimenpiteissä onnistumista ja raportoidaan tilanteesta sekä tulosityksikköme tulokorttien kautta, että ohjelman seurantamenetelmien mukaisesti. Ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain tarpeen mukaan.

Ilmastotiekartan laadintaa käsiteltiin marraskuussa Ilmastotyön ohjausryhmässä ja eri toimialojen tulosityksiköiden toimenpiteitä on katselmoitu. Tiekarttaa edistetään vuonna 2023 tavoitteiden saavuttamiseksi.

Elinvoiman tulosalue, Liikuntapalvelut: Kestävän kehityksen ajattelu; led-ohjelma / valaistus, kumirouheesta luovutaan (tekonurmet), siirrymme sähkö- tai kaasukäyttöisiin koneisiin.

Kasvun ja oppimisen toimiala:

Suomenkielinen perusopetus: Suomenkielinen perusopetus toteuttaa ilmastotavoitteita osana perusopetuksen opetussuunnitelman mukaista toimintaa.

Suomenkielinen varhaiskasvatus: Varhaiskasvatus toteuttaa ilmastotavoitteita osana varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa. Lapsia ohjataan omaksumaan kestäviä elämäntapoja. Suositaan ulkona ja luonnossa tapahtuvaa toimintaa ja tuetaan omakohtaisen luontosuhteen syntymistä. Suositaan kävelyä liikkumisessa paikasta toiseen. Varhaiskasvatuksessa on käytössä myös ns. Muksubusseja, joilla liikutaan lihasvoimin retkikohteisiin. Opastetaan lapsia jätteiden lajittelussa ja energian sekä veden kohtuukäytössä. Suositaan etäyhteyksin toteutettavaa koulutusta ja lisätään etäyhteyksiä ja digitaalisia mahdollisuuksia yhteydenpidossa huoltajien kanssa. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen osuutta ilmastotiekartasta ei ole vielä tehty.

Toinen aste ja nuorisopalvelut: Nuorisopalveluissa ilmastotietoisuutta edistetään osana kestäväen nuorisotyön kokonaisuutta (pohjana SDGt), johon kuuluvat erillisinä kokonaisuuksinaan mm. ilmastoasiat, Itämeri, sekä rakennetun lähiluonnon, puistojen ja metsien hyödyntäminen toimintaympäristöinä. Nuorisotiloilla on toimivat käytänteet jätteiden lajitteluun, hävikkiruuan hyödyntämiseen (yhteistyötä lähikauppojen kanssa) sekä kierrätykseen. Nuorisopalvelut rakentaa yhteistyössä Kanneljärven opiston kanssa kestäväen nuorisotyön erikoistumiskoulutusohjelmaa nuorisoalalle. Koulutuskokonaisuuden on tarkoitus valmistua keväällä ja käynnistyä syksyllä 2022.

Ruotsinkieliset sivistyspalvelut: Ruotsinkieliset sivistyspalvelut toteuttaa ilmastotavoitteita mm opetus suunnitelmien mukaisena toimintana.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala: Toimialalla pyritään paperittomaan toimistoon, sähköisiin asiakirjoihin ja sähköisen allekirjoituksen edistämiseen asiakastyössä. Kierrätys ja jätteiden lajittelu on ollut käytössä jo pitkään. Etätapaamisten kautta vähennetään asiakkaiden liikkumisen tarvetta. Etätöet puolestaan vähentävät työntekijöiden liikkumista silloin kun se ei ole työtehtävien toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Työvälineiden hankinnassa pyritään pitkäkestoiisiin ratkaisuihin. Mahdollisuuksien mukaan suositetaan (sähkö-)pyörien käyttöä liikkussa asiakastapaamisiin. Toimitilat, kuten perhekeskukset, suunnitellaan nykyistä tilatehokkaammiksi, jolloin pystytään vähentämään käytössä olevia neliöitä.

20. Espoonlahden ja Saunalahden alueiden palvelutarjonnasta tehdään pikainen selvitys, jonka perusteella kaupunki vauhdittaa yksityisiä toteutuskohteita maankäyttösopimusten ja muiden hankkeita tukevien ja velvoittavien toimenpiteiden avulla.

Kaupunkiympäristön toimiala: Espoon kaupunki tukee palvelutarjonnan kehittämistä alueilla. Ko. alueiden palvelutarjontaa ja puutteita selvitetään osana laajempaa kokonaisuutta.

Espoonlahden metroasemien yhteydessä on mm. mahdollistettu uuden yritystoiminnan ja palvelutarjonnan kasvu lähitulevaisuudessa.

Espoon kaupunki on vuokrannut tontin ravintolatoimintaa varten Saunalahdessa 17.6.2021.

21. Selvitetään melulupa- ja porausilmoitusmaksuista luopumista maalämpökaivojen porauksen yhteydessä sekä mahdollistetaan maalämpökaivojen vinoporaaminen kaupungin tonttien alle aina, kun se ei estä tontin suunniteltua käyttöä.

Kaupunkiympäristön toimiala: Espoo suhtautuu myönteisesti energiakaivojen rakentamiseen ja Espoon tavoitteena on olla hiilineutraali 2030.

Kaupunki ei ole lähtökohtaisesti sallinut maalämpökaivojen sijoittamista omistamilleen yleisille alueille. Vinoporaaminen vaatii aina tarkkaa selvittämistä ja tontin käytön varmistamista myös tulevaisuudessa.

Kaupungin voimakkaasti kasvaessa ja tiivistyessä on tarvetta myös muuttaa Espoon alueiden käyttötarkoitusta ja maalämpökaivojen rajoitteet yleisillä alueilla voivat tehdä kaavamuutoksista entistä haastavampaa ja toteutuksesta riskialttiimpaa. Myös kaikenlainen muu maanalainen maankäyttö on lisääntynyt esim. Länsimetro ja muut maanalaiset kaavat. Näin ollen on edellytetty kaavallista määräystä porattavalle yleiselle alueelle. Asia on nähty maankäytöllisenä kysymyksenä, joka edellyttää kokonaisvaltaista tarkastelua kaavoituksessa.

Maalämpökaivojen sijoittamista rajoittavat mm. tärkeät pohjavesialueet, maanalaiset rakenteet, voimajohtolinjat, suojellut muinaismuistot, pilaantuneet maat tai kaatopaikan läheisyys. Lähtökohtaisesti tekniikan ei ole nähty soveltuvan katualueelle tai puistoalueelle. Pääkaupunkiseutujen kuntien kanta on ollut samankaltainen.

Toimenpideluvasta perittävä maksun suuruus on hyväksytty kaupunginhallituksessa 31.5.2021 ja tuli voimaan 1.8.2021. Päivityksen yhteydessä luovuttiin maalämpökaivon poraamisen lupamaksusta, kun maalämpökaivolupaa haetaan muun rakennuslupan yhteydessä. Erillisenä toimenpiteenä haettavien maalämpökaivojen porauslupien osalta lupamaksusta ei luovuttu, mutta lupamaksua alennettiin hieman ensimmäisen porattavan kaivon osalta.

22. Kulttuurikeskuksen peruskorjaus ja teatteritalon rakentaminen rahoitetaan maanmyynnin ja maankäyttömaksujen rahoituksella. Tavoitteena on, että hanke valmistuu vuoden 2025 aikana.

Kaupunkiympäristön toimiala: Revontulihallin korvaavan uuden salin toteuttaminen kulttuurikeskuksen laajennukseen ja siitä johtuvien kulttuurikeskuksen muutostöiden toteuttaminen on perusteltua rahoittaa maanmyyntituloilla ja maankäyttömaksuilla Tapiolan taseyksikön puitteissa, koska hanke mahdollistaa maankäytön kehittämistä toisaalla Tapiolan keskuksessa ja sen eteläpuolella. Suunnittelun ja asemakaavanmuutoksen edellyttämän ajan johdosta kulttuurikeskuksen laajennus voidaan rakentaa aikaisintaan vuosina 2025-2026.

23. Pohjois- ja Keski-Espoon osayleiskaava-alueen asemakaavojen työohjelman mukaista valmistelua vauhditetaan jo nyt ennen osayleiskaavan lopullista hyväksymistä ja ne tuodaan valtuuston päätöksentekoon mahdollisimman nopealla aikataululla heti osayleiskaavan valtuustokäsittelyn jälkeen siten, että mahdollistetaan pientalorakentamisen merkittävä lisääminen.

Kaupunkiympäristön toimiala: Pohjois- ja Keski-Espoon osayleiskaava-alueella (POKE) on käynnissä työohjelman mukaisiin asemakaavoihin liittyvät maankäytön tarkastelut. Asemakaavoja valmistellaan eteenpäin niiltä osin kuin POKE-yleiskaavan hyväksyminen mahdollistaa.

24. Espoossa vauhditetaan jo olemassa olevien asuinalueiden pientalotonttien täydennysrakentamista voimassa olevien kaavojen pohjalta.

Kaupunkiympäristön toimiala: Pientalotonttien täydennysrakentamista edistetään mahdollisuuksien mukaan kaavapoikkeamisten avulla, mikäli ovat kaavat eivät sitä muuten mahdollista.

Espoo on myynyt 25 kpl ja vuokrannut 52 kpl pientalotonttia vuonna 2021.

25. Selvitetään Ahertajantien Kulttuurimajakana vuokraus kulttuurin tulosityksikön määrärahoista.

Lelumuseo ja Kellomuseo ovat suoraan tehneet vuokrasopimuksen vuokranantajan kanssa. Vuokraan on myönnetty Kulttuurilautakunnan avustus vuodelle 2021.

26. Otetaan yhteistyökumppanit, kuten Espoon Yrittäjät ja Espoon kauppakamari, mukaan yhdessä VTT:n kanssa toteutettavaan Koronan jälkeisen tilanteen elinkeinotoimintojen Re-Start kasvu- ja kehittämissuhteen tekoon.

Elinvoiman tulosalue, Elinkeino: ReStart Espoo työ on aloitettu VTT:n kanssa ja siihen on osallistunut jo Nordic West Officen toteuttaman haastattelun kautta keskeisiä espoolaisia yrityksiä. Työ tullaan kytkemään Espoo-tarinan päivittämiseen ja siinä yhteydessä Espoon yrittäjät ja Espoon kauppakamari kutsutaan työhön mukaan.

27. Tehostetaan huumeiden ja muiden päihteiden käyttöön liittyviin ongelmiin puuttumista yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala: Mielenterveys- ja päihdepalvelut tekee yhteistyötä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa päihteiden käyttöön liittyvissä ongelmissa mm. järjestämällä hoitoa päihteiden käyttäjille, tarjoamalla konsultaatiota eri viranomaisille, tekemällä ympäristötyötä omien toimipisteiden lähiympäristössä ja vastaamalla omalta osaltaan lupalausunnoista kaupunkialueiden ravintoloiden lupaprosesseissa. Mielenterveys- ja päihdepalvelut tekee myös laajaa ennaltaehkäisevää työtä monien eri tahojen kanssa. Tätä työtä on nyt noin vuoden ajan tehnyt uudella vakanssilla ehkäisevästä mielenterveys- ja päihdetyöstä vastaava asiantuntija.

Kasvun ja oppimisen toimiala: Kouluilla ja oppilaitoksilla on tärkeä rooli päihteiden käytön ennaltaehkäisyssä. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmien liitteenä on päihdesuunnitelma, joka ohjaa kouluja tavoitteelliseen ehkäisevään päihdetyöhön ja ohjeistaa päihteiden käyttöön puuttumiseen. Oppilaat ja opiskelijat saavat opiskeluhollosta tukea matalalla kynnyksellä. Tarvittaessa tehdään monialaista verkostoyhteistyötä sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa tai ohjataan opiskelija em. palvelujen piiriin.

28. Arvioidaan 68 vuotta täyttäneitä koskevan terveystarkastuspilottin toteuttamista.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala: Terveystarkastuspilotti = Finger –toimintamallin (muistisairauksien ennaltaehkäisy) pilottia on toteutettu LU-hankkeen kuntakokeiluna. Pilotti on alkanut syyskuussa 2021 ja päättyy maaliskuussa 2022. Pilotin seuranta ja arviointi toteutuu LU-hankkeessa. Pilottia toteutetaan yhdellä terveysasemalla (Tapiola). Kokeilussa on kuvattu toimintamalli Nestorin ja terveysaseman välisestä yhteistyöstä asiakkaiden tunnistamiseksi ja ohjaamiseksi elintapainterventioon (prosessikuvaus ja toimintaohjeet). Elintapainterventio sisältyy ja toteuttamistapoja on kuvattu ja kokeiltu hyödyntäen olemassa olevia toimintoja (hyvinvointiryhmät, liikuntatoimen ryhmät). Tässä koronatilanteessa, kun terveysasemien kiireetöntä hoitoa on vähennetty, toimintamallia ei ole vielä mahdollista ottaa käyttöön.

29. Vahvistetaan kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä.

Konsernihallinto, Asiointi: Espoon kumppaneina osallisuustyössä on monia järjestöjä ja yksi yhdessä kehitetty toimintatapa on Kumppanuusfoorumi, joka mahdollistaa kohtaamisen ja vuoropuhelun järjestöjen ja Espoon kaupungin välillä. Kaupunki tarjoaa tiloja järjestöjen käyttöön ja yhteistyössä EJY ry:n kanssa tilojen käyttöä laajemminkin. Yhteistyötä tehdään myös niin, että asiakkaita ohjataan kaupungin yksiköistä järjestöjen toimintaan ja päinvastoin. Tätä työtä kehitetään edelleen esimerkiksi TEM:n rahoittamassa Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen -projektissa ja osana Kuntakokeilua.

Active NGOs -projektissa on kehitetty kaupungin ja järjestöjen välistä yhteistyötä. Tämän kehittämistyön perusteella on syntynyt mm. Aktiiviset järjestöt -verkosto ja Facebook-ryhmä. Verkostoon kuuluu Espoossa toimivia järjestöjä ja poikkihallinnollisesti kaupungin työntekijöitä.

Lautakunnat rahoittavat järjestöjen toimintaa vuosittain jaettavien avustusten kautta. Parhailaan kokeillaan ja kehitetään mm. kumppanuusraha-mallia, jossa järjestöt ovat mukana tuottamassa esimerkiksi eri projektien yhteydessä palvelua kaupunkilaisille. Tulevaisuudessa järjestöt ovat yhä vahvemmin mukana rakentamassa sosiaalisesti kestävää Espoota. Esimerkiksi Perhekeskusten Kohtaamispaikkatoiminnassa järjestöt toimivat vahvoina kumppaneina. Seuraavien vuosien aikana luodaan koko kaupungin laajuiset toimintaohjeet järjestöyhteistyölle ja selkeytetään järjestöyhteistyön koordinaatiota.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala:

Terveyspalvelut: Mielenterveys- ja päihdepalvelut tukee vuosittain kohdeavustuksin useita eri järjestöjä. Järjestöt tuottavat espoolaisille mielenterveys- ja päihdekuntoutujille sosiaalista kuntoutusta, ryhmätoimintaa ja arjessa pärjäämistä tukevaa muuta toimintaa. Mielenterveys- ja päihdepalvelut pyrkii oma taloudellinen kehüksensä huomioiden lisäämään edelleen järjestöjen tukemista tulevina vuosina. Avosairaanhoido tukee vuosittain kohdeavustuksin tiettyjä järjestöjä. Tällä toiminnalla pyritään tukemaan potilaiden ja kuntalaisten terveyden edistämistä ja kansanterveystyötä.

Vanhuspalvelut: Seniorineuvonta ja palveluohjaus Nestori tekee yhteistyötä sekä EJY ry:n (sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan järjestöjen yhteistoimintaelin) että yhdistyksen jäsenjärjestöjen kanssa monentyyppisen vapaaehtoistoiminnan koordinoiminnin ja

vapaaehtoisten rekrytoinnin ja koulutuksen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Vapaaehtoisten toiminta kohdistuu kotihoidon, pitkäaikaishoidon ja palvelukeskusten asiakkaille sekä sairaalan potilaille. Myös Espoon seurakuntien kanssa toteutetaan yhteistyössä erilaista toimintaa mm. matalan kynnyksen ryhmätoimintaa palvelukeskuksissa ja vapaaehtoistoimintaa. Vanhusten palvelut luovuttaa eläkeläisyhdistyksille maksutta tiloja säännöllisiin jäsenkokouksiin mm. palvelukeskuksissa. Eläkeläisyhdistysten kanssa kehitetään yhteistyötä sekä palvelukeskusten toiminnassa että elä ja asu –seniorikeskusten asuinkerroksissa ikääntyneiden hyväksi. Tavoitteena on, että eläkeläisyhdistysten järjestämä toiminta lisää asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja laajentaa palvelukeskusten toimintavalikoimaa.

Perhe- ja sosiaalipalvelut tukee vuosittain järjestö- ja kohdeavustuksin useiden kymmenien järjestöjen toimintaa myöntämällä taloudellista avustusta ja antamalla ilmaiseksi tiloja käyttöön. Aikuisten sosiaalipalvelut tekee erittäin tiivistä yhteistyötä ruoka-apujärjestöjen kanssa koordinoimalla ruoka-aputoimintaa. Korona -pandemian aikana järjestöt ovat vastanneet myös haavoittuvassa asemassa olevien ilmaismaskien jaosta. Maahanmuuttajapalveluissa on järjestöyhteistyöstä vastaava henkilö, joka koordinoi ja kehittää yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Myös lapsiperheiden palveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa. Useiden järjestöjen palveluihin ohjautuminen tapahtuu merkittävässä määrin Perhesosiaalityön palveluohjauksen kautta, jolloin tuki kohdentuu sitä eniten tarvitseville perheille ja palvelut saadaan sovitettua yhteen perheen tuen tarpeen mukaisesti. Lapsiperheiden palvelukokonaisuutta myös kehitetään ja seurataan yhteistyössä järjestöjen kanssa. Tässä Perhekeskus-kehittäminen sekä Espoossa että osana Länsi-Uudenmaan sote -hanketta ovat tärkeässä roolissa.

30. Kiinnitetään huomiota ikäihmisten köyhyyteen osana hyvinvointiohjelmaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala: Espoossa oli vuonna 2020 täyttä kansaneläkettä saaneita 65 vuotta täyttäneitä 1,2 % vastaavan ikäisestä väestöstä (Helsinki 1,7 %, Vantaa 1,3 %, Turku 1,8 %, Tampere 1,6 %, Oulu 1,6 %). Luku on pysynyt samana viimeiset 5 vuotta ja laskenut vuoden 2011 tilanteesta (vuonna 2011 1,5 %). Täyden kansaneläkkeen saajia ovat henkilöt, joilla on vain vähän tai ei lainkaan ansioläkkeitä ja täyttä kansaneläkettä saavien osuus osoittaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä. Lähde: tilasto ja indikaattoripankki Sotkanet.fi. Kaikessa seniorineuvonta ja palveluohjaus Nestorin työssä huomioidaan tarvittaessa myös asiakkaiden taloudellista tilannetta. Osana hyvinvointiohjelmaa kiinnitetään huomiota erilaisista taloudellisen tuen vaihtoehdoista tiedottamiseen.

31. Selvitetään, millaisella keinovalikoimalla voitaisiin kuroa umpeen maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja kantasuomalaisen oppilaiden oppimiseroja.

Kasvun ja oppimisen toimiala: Kielitietoisuutta vahvistetaan ja henkilöstön osaamista kehitetään. Vieraskielisille oppilaille tarjotaan myös mahdollisuuksien mukaan tukiovetusta omalla äidinkielellä. Kieli- ja kulttuuriryhmien opettajia palkataan niihin kouluihin, joissa on paljon vieraskielisiä oppilaita.

32. Tapiolan urheilupuiston jalkapallostadionin rakentamisen valmistelua jatketaan kaupunginhallituksen päätösten mukaisesti ja rakentaminen rahoitetaan maanmyynnin ja maankäyttömaksujen rahoituksella alueen kaavoituksen valmistuttua.

Kaupunkiympäristön toimiala: Urheilupuiston taseyksikkö on perustettu 12/2020. Koy Tapiolan Stadionin ja Koy Tapiolan Urheilupuiston Pysäköinti kiinteistöyhtiöt on perustettu ja tähän liittyvät pääomat on maksettu. Kunnallistekniikan investointisuunnitelma laaditaan, kun kaava on vahvistunut..

33. Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaehdotukseen sisältyvien pientalokaavojen valmistelua nopeutetaan.

Kaupunkiympäristön toimiala: Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaava-alueella (POKE) on käynnissä työohjelman mukaisten asemakaavojen valmistelu niiltä osin kuin POKE-yleiskaavan hyväksyminen mahdollistaa. Alueelle ollaan suuntaamassa lisäresursseja talousarvion hyväksymisen myötä saaduilla vakansseilla.